

Vereeniging
Nederlandsch Historisch
Scheepvaart Museum

verkort jaarverslag 2022

inhoud

5	voorwoord
7	collectie en kennis in 2022
12	leden in 2022
15	nieuws vanuit het museum
19	financieel verslag 2022
24	jaarrekening 2022

voorwoord



Hierbij treft u aan het jaarverslag van de Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum (VNHSM). Het bestuur (Bestuur) en de Raad van Commissarissen (RvC) leggen verantwoording af over het jaar 2022. Het verslag tracht een zo compleet mogelijk inzicht te geven in de activiteiten, positie en organisatie van de VNHSM, opgericht in 1916. De jaarverslaggeving is opgezet volgens de richtlijn RJK C-1 (jaarverslaggeving kleine organisaties zonder winststreven). Het volgen van deze richtlijn stelt zowel leden van de VNHSM als externe geldgevers in staat een helder en transparant beeld te krijgen van de financiële huishouding van de VNHSM. Dit laatste is van belang voor onze leden, onze begunstigers en andere geïnteresseerden en voorts uiteraard ook ten behoeve van het verkrijgen van externe financiële middelen alsmede van (eventuele) verkrijgingen uit nalatenschappen.

doelstelling

De Vereniging heeft als doelstelling het bijeenbrengen, in stand houden en uitbreiden van de verzameling maritieme-historisch (kunst)objecten, met het oogmerk deze in het Nederlands Scheep-

vaartmuseum Amsterdam te exposeren. De VNHSM biedt aan particulieren en bedrijven volop mogelijkheden om actief bij het Museum betrokken te zijn. Voor de leden worden er exclusieve activiteiten rond het Museum en de collectie georganiseerd. Voorts draagt de VNHSM bij aan het verspreiden van maritiem historische kennis door middel van het actief voor gebruik aanhouden van een uitgebreide museumbibliotheek. Getracht wordt zo veel mogelijk met de leden en geïnteresseerden contact te houden, zoals door middel van verspreiding van de periodieke uitgave van het Zeemagazijn en een uniek programma aan fellowships. Collectie, ledenactiviteiten en historische kennis vormen belangrijke elementen van de VNHSM.

verwerving van baten

Baten worden onder meer verkregen, al of niet voor specifieke projecten of aankopen, uit contributies en vrijwillige bijdragen van de leden, bijdragen van andere fondsen en sponsors, legaten, schenkingen en erfenissen al dan niet in natura, overdracht van aankopen, gedaan door het Museum, toevallige baten en opbrengsten uit het vermogen.

ANBI-status

De VNHSM heeft de status van “Culturele ANBI”. Giften aan goede doelen organisaties zijn aftrekbaar van het belastbaar inkomen als de instelling is aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Voor een Culturele ANBI geldt voornamelijk in het algemeen een verhoogde aftrekbaarheid (125% voor particulieren van eenmalige of periodieke schenkingen).

bestuurlijke zaken/samenstelling bestuur

De VNHSM wordt bestuurd door een onafhankelijk en onbezoldigd bestuur. Het Bestuur dient conform de statuten te bestaan uit ten minste vijf (5) en maximaal zeven (7) leden. Tijdens de Algemene Vergadering van 2022 was de voorzitter, de heer R. van Slobbe, aftredend en niet herkiesbaar. Mevrouw R.D. van Andel is in zijn plaats benoemd. Ook de secretaris van het bestuur, mevrouw A.M.J.M. Ploumen, was aftredend en niet herkiesbaar. Tijdens de Algemene Vergadering van 2022 is bekend gemaakt dat nog geen opvolger is benoemd. Het voornemen bestaat een opvolger te benoemen. Tijdens de Algemene Vergadering van 2022 is de heer M. Seffinga in de in 2021 ontstane vacature benoemd tot bestuurslid Collectie.

erfgoedwet

De relatie tussen het Rijk en de musea is vastgelegd in de Erfgoedwet van 2016. Daarin staan afspraken over bijdragen van het Rijk om de collectie te kunnen beheren. Hierdoor krijgen musea voor een langere periode de zekerheid dat ze de kosten voor collectiebeheer kunnen dragen. Deze wet regelt ook de bescherming van collecties van nationaal belang.

De Rijksmusea en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed beheren de aan hen toevertrouwde Rijkscollectie, letterlijk de collectie van het Rijk. Enkele rijksmusea hebben daarnaast collecties die geen eigendom zijn van het Rijk, maar zoals in het geval van de VNHSM, in langdurig bruikleen gesteld aan het Rijk. Hiervoor is het Rijk eveneens verantwoordelijk en behandelt deze als “ware het Rijkscollectie”.

De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed houdt toezicht op het beheer en het behoud van de Rijkscollecties. De afspraken hierover staan in de Regeling materieelbeheer museale voorwerpen. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed controleert of de beheerders van de rijkscollecties zich aan de afspraken houden



collectie en kennis in 2022

De VNHSM bezit een collectie maritieme (kunst)voorwerpen die tot de wereldtop behoort. Deze collectie is in 1975 in bruikleen gegeven aan de Staat der Nederlanden die op zijn beurt het dagelijkse beheer heeft overgedragen aan het Museum. De VNHSM en het Museum hebben zich ook in 2022 gezamenlijk ingespannen om deze internationaal vermaarde verzameling in stand te houden en verder uit te breiden, te presenteren aan het publiek en ter beschikking te stellen als een bron van kennis voor zowel onderzoekers als belangstellenden.

In 2022 zijn door meerdere aankopen en schenkingen 206 museale voorwerpen en 1.293 publicaties voor de bibliotheek als collectie ingeschreven. Dit hoge aantal boeken is toe te schrijven aan de overdracht van een groot deel van bibliotheekcollectie van het voormalige Visserijmuseum te Vlaarding. Bepalend bij de keuze tot verwerving zijn de vijf collectie-thema's (Nederlanders en de wereld; Nederland als maritieme natie; De zee als bron van inspiratie; De zee als uitdaging; Amsterdam als havenstad) in het verzamelbeleid van het Museum. Dit beleid is in

overleg met het bestuur van de VNHSM in het vigerende *Collectieplan 2021-2024* vastgesteld.

Een belangrijke aankoop voor de collectie betrof het in 1640 vervaardigde schilderij *De Aemilia voor de haven van Duinkerken* door Adam Willaerts (1577-1664). Het schip *Aemilia* deed dienst als vlaggenschip van admiraal Maarten Tromp in de zeeslagen bij Duinkerken en Duins (The Downs). In het najaar werd een bijzondere staande klok aangeschaft met een scène uit de walvisvaart. Dit staand horloge van de hand van de Amsterdamse klokkenmaker Johannes Elias stamt uit het midden van de achttiende eeuw en heeft een bewegende scheepjesmechaniek.

Verder werd voor de collectie onder andere een Britse herdenkingsmedaille van de verovering van het Nederlandse Fort Cornelis op Java in 1811, een penning uitgegeven bij de bouw van de replica van de Oost-Indiëvaarder *Amsterdam* en een journaal uit 1871 van het schip *Postiljon* aangekocht. Op de PAN Amsterdam werden drie tekeningen van de zeeschilder Willem van de Velde de Jonge (1633-1707) aangekocht.

Het grootste deel van de museale verwervingen bestond ook dit jaar weer uit schenkingen en legaten. Daaronder bevond zich een schilderij van een Italiaans havengezicht vervaardigd door Jacobus Storck (1641-1692). De J.C.A. Goedhart Stichting schonk drie schetsen in olieverf van de zeeschilder Jan Catharinus Adriaan Goedhart (1893-1975). De drie schetsen hebben betrekking op een reis die Goedhart in 1959 maakte aan boord van de kruiser Hr.Mr. *De Ruyter* naar Casablanca, Gibraltar en Cádiz. Ook het dagelijks leven aan boord blijft een belangrijk thema binnen het verzamelbeleid. Dit komt vooral tot uiting in de verwerving van diverse persoonlijke bezittingen, waaronder in 2022 een fotoalbum van een kok die meevoer op de walvisvaarder *Willem Barendsz* en een reisjournaal van een 11-jarige die als passagier meevoer aan boord van het motorschip Oranje tijdens een reis in 1947. Verder werden een plaquette van de Vereniging Scheepswerktuigkundigen Nederlands-Indië en een tegeltableau uit 1920 met een portret van de schipper Bontekoe aan de collectie toegevoegd. De VNHSM is alle schenkers bijzonder dankbaar voor hun genereuze bijdragen aan de collectie.

In 2022 heeft de VNHSM geen voorwerpen uit de collectie afgestoten. Op voordracht van het Museum zijn wel voorbereidingen getroffen om in 2023 enkele objecten over te dragen aan collega-musea waar de objecten beter tot hun recht komen. Hierbij wordt de *Leidraad Afstoting Museale Objecten* van de Museumvereniging gevolgd.

In 2022 werden kleine en grotere restauraties aan meerdere objecten uit de collectie verricht, waaronder de behandeling van meerdere boekbanden en handschriften, een scheepskanon, twee films met azijnzuursyndroom en de restauratie van een mozaïek. Deze werkzaamheden werden uitgevoerd door externe restauratoren en specialisten in overleg met de conservatoren en ondersteund door de collectiebeheerders.

bruiklenen

De VNHSM had gedurende het afgelopen jaar 153 voorwerpen in langdurig bruikleen uitstaan bij 17 instellingen, waarvan er gedurende dat jaar drie (3) objecten zijn geretourneerd. In 2022 gaf zij zes (6) objecten uit haar collectie in tijdelijk bruikleen aan vier (4) musea.



De Aemilia voor de haven van Duinkerken door Adam Willaerts (1577-1664), 1640



Audit Commissie Collectiebeheer

Tijdens de ALV op 1 juni 2022 werd het voornemen van het bestuur om de Audit Commissie Collectiebeheer (ACC), bestaande uit drie (3) leden van de VNHSM, te ontbinden aangekondigd. Het toezicht op het beheer van de collectie van de VNHSM vindt voortaan plaats binnen het kader van het wettelijke toezicht door de Inspectie voor Overheidsinformatie en Erfgoed. Voortgang en aandachtspunten uit dit toezicht worden door het Museum met het bestuur van de VNHSM besproken op basis van gemaakte afspraken.

kennis

Haar tweede doelstelling, het vergroten en verbreiden van kennis over de Nederlandse maritieme geschiedenis en cultuur, probeert de VNHSM op diverse manieren te realiseren.

In 2022 verscheen de 49ste jaargang van *Zeemagazijn*. Dit magazine wordt aan alle leden van de VNHSM toegezonden en aan relaties van het Museum. Het *Zeemagazijn*

richt zich op een breed lezerspubliek met interviews met markante personen, uitgebreide beeldreportages en inhoudelijke artikelen geschreven door de conservatoren en tijdelijke onderzoekers (fellows). Het magazine verschijnt twee (2) keer per jaar en wordt geredigeerd en samengesteld door het Museum.

fellowships

De VNHSM ondersteunt met zowel een financiële garantie als een jaarlijkse bijdrage door de Fellowshipskring het succesvolle fellowshipsprogramma van het Museum. De beurzen bieden (jong) talent de gelegenheid wetenschappelijk onderzoek te doen op basis van de uitzonderlijke maritieme verzamelingen van het Museum. De collectie dient als uitgangspunt voor onderzoek waarbij deze gastonderzoekers oftewel fellows ook de collecties van andere musea, archieven en bibliotheken in binnen- en buitenland betrekken, waardoor de collectie van de VNHSM ook in een bredere context wordt geplaatst.

In 2022 waren vier fellows actief in het Museum. In het kader van de Prof. J.C.M. Warnsinck-Fellowship waren dit Zhifan Liu, Charlotte Jarvis, Margaux Schraiman en Marie Keulen. Liu deed onderzoek naar de wereldkaart of *Kunyū quantu* 坤輿全图, vervaardigd door de Vlaamse Jezuiet Ferdinand Verbiest (1623-1688). Deze kaart was eerder al onderwerp van onderzoek in het kader van haar stage bij het Museum als masterstudent.

Jarvis onderzocht het jenevergebruik aan boord van Nederlandse schepen. Schraiman richtte zich op de tekeningen van de schilder Frans Post (1612-1680) over zijn reis naar Brazilië. Keulen verdiepte zich in het Nederlands zendingswerk in negentiende-eeuws zuidelijk Afrika. De onderzoekers deden hun onderzoek in nauwe samenwerking met conservatoren en externe deskundigen.

De onderzoeksresultaten werden door de fellows gepresenteerd in verschillende artikelen en tijdens een goedbezochte Fellowshipsmiddag, die op vrijdag 24 februari 2023 plaatsvond. Op 18 november vond het jaarlijkse Museumsymposium plaats, dit jaar in samenwerking met het Nederlands Fotografisch Genootschap, waaraan leden van beide verenigingen deelnamen. Het symposium stond in het teken van de fotografie in het kader van de tijdelijke tentoonstelling *Mens op Zee*.

Het Museum heeft voor de komende drie (3) jaar een nieuwe functie gecreëerd in de vorm van een junior conservator. Aan de financiering van deze functie leveren zowel het Museum, de VNHSM en het Fonds 1999 een bijdrage. De functie wordt ingevuld door Isaïc Vogelsang die zich richt op de deelcollectie schilderijen, prenten en tekeningen.

De eerder met de Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis gesloten overeenkomst is verlopen. De VNHSM heeft tien jaar lang bijgedragen aan de financiering van de leerstoel zeegeschiedenis in Leiden, die dreigde te worden opgeheven. Dat initiatief, waaraan ook de maritieme fondsen deelnamen, was verrassend succesvol: de financiering is overgenomen door de faculteit en het voortbestaan van de leerstoel lijkt gegarandeerd. In 2022 heeft de Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis geen beroep gedaan op een bijdrage omdat we nog in gesprek zijn over de criteria van toekomstige aanvragen. Vanuit het bestuur van VNHSM is aangegeven dat we geen meerjarige overeenkomst aangaan, dat we de bestemming van onze bijdrage graag dicht bij huis houden en derhalve het liefst bestemmen voor de bestudering van de collectie van het Museum.



Detail van staand horloge van de Amsterdamse klokkenmaker Johannes Elias met een scène uit de walvisvaart, ongeveer 1850.
Foto Michiel Elservier Stokmans

leden in 2022

Onze leden zijn naast de collectie één van belangrijkste pijlers van onze vereniging en essentieel voor het voortbestaan ervan. Veel leden zijn al jarenlang lid en vormen een belangrijke betrokken en enthousiaste ambassadeurgroep voor de VNHSM en het Museum. Door de verschillende activiteiten die in en buiten het Museum worden georganiseerd blijven leden elkaar ontmoeten, ook brengen zij regelmatig nieuwe leden aan. Dankzij de financiële bijdrage van leden van de VNHSM kunnen er collectieaankopen worden gedaan, zoals afgelopen jaar onder meer het scheepsportret van *De Aemilia en andere schepen voor de kust van Duinkerken* van Adam Willaerts uit 1640.

Op 3 september van dit jaar overleed Jan Piet Teding van Berkhout. Hij was voorzitter van 1998 tot 2006 en daarna erelid van de VNHSM. In het Zeemagazijn van december 2022 is een in memoriam opgenomen. De VNHSM is de heer Teding van Berkhout zeer erkentelijk voor zijn grote verdienste voor onze vereniging.

toekomstbestendig

Ook in 2022 lag een belangrijke focus op het toekomstbestendig maken van de vereniging. Dat betekent dat er een stabiele aanwas dient te zijn van nieuwe leden die zich bij de VNHSM aansluiten. De doelstelling is om ervoor te waken dat het ledenbestand niet vergrijsd. Het ledenbestand is in vergelijking met vorig

jaar redelijk stabiel gebleven. Er is ingezet op behoud van huidige leden en groei van de verschillende kringen. Met name de groei van de Jonge Compaaenen zorgt voor stabiliteit in het ledenaantal. In zoverre is de toekomstbestendigheid gerealiseerd. Een volgende stap is om ervoor te zorgen dat ook de verdeling van leden over verschillende kringen stabiel blijft zodat de inkomsten van de VNHSM niet significant fluctueren.

In 2022 zijn per doelgroep/geefkring activiteiten georganiseerd naast de reeds bestaande verenigingsbrede activiteiten. Een overzicht hiervan treft u hieronder aan. Ook de activiteitencommissie was dit jaar actief en organiseerde een goed bezochte excursie naar Ship IJmuiden. Deze commissie heeft tot doel om extra activiteiten te organiseren naast de reguliere programmering.

In tegenstelling tot de afgelopen twee jaar, waarin het Museum meermaals zijn deuren moest sluiten vanwege de Covid-pandemie, konden alle geplande ledenactiviteiten in 2022 gelukkig wel doorgang vinden.

Verder is dit jaar door de medewerkers van het Museum gewerkt aan de implementatie van een nieuwe CRM-systeem met als doel te komen tot een betrouwbaar, sneller en eenvoudiger systeem van ledenadministratie

activiteiten en ledenontvangsten in 2022

Leden

- **vrijdag 25 februari**
Fellowshipsmiddag: middag waarbij de fellows van het Museum hun onderzoek presenteren
- **zaterdag 12 maart**
Wandeling door maritiem Amsterdam met Gijs Stork
- **dinsdag 22 maart**
Global Conversations: a multi-disciplinary Maritime Partnership – online lezing i.s.m. National Maritime Museum Greenwich, Mystic Seaport Museum
- **dinsdag 5 april**
Avondopenstelling Willem van de Velde & Zoon
- **woensdag 1 juni**
Algemene Leden Vergadering (ALV) met als spreker Luc Panhuysen (auteur Rampjaar 1672)
- **vrijdag 24 juni**
Excursie Zeesluis IJmuiden en Ship, georganiseerd door de activiteitencommissie
- **vrijdag 18 november**
Museumsymposium

Jonge Compaaenen

- **vrijdag 5 april**
College Tour met Young Haven Professionals: Annemarie Manger en Enver Loke
- **donderdag 12 mei**
Gallery tour & Club Night Amsterdam Art Week
- **vrijdag 8 juli**
Zomerborrel
- **vrijdag 16 september**
Bezoek aan fotografiebeurs Unseen
- **zaterdag 5 november**
Museumnacht

Nautische Kring (voorheen Zeilkring)

- **woensdag 6 april**
Nautische Kring-diner in het Museum
- **zaterdag 12 november**
Vaartocht met Christiaan Brunings (gezamenlijk met Collectiekring)

Collectiekring

- **zaterdag 12 november**
Vaartocht met Christiaan Brunings (gezamenlijk met Nautische Kring)

aantal leden

Het ledenaantal van de betalende 75-euro leden is iets gewijzigd ten opzichte van 2021. Eind 2022 telde de VNHSM 568 75-euro leden. De beëindiging van de lidmaatschappen bij deze groep wordt met name veroorzaakt door het overlijden van leden en vergrijzing van het ledenbestand. Gelukkig is het totaal aantal 75-euro leden (bestaande uit de hierboven genoemde leden en de Jonge Compaaenen) gelijk gebleven ten opzichte van 2021. In totaal betreft het 677 leden.

Jonge Compaaenen

De kring van Jonge Compaaenen is in 2022 verder uitgebreid. Deze kring is opgericht voor leden van de VNHSM tot 35 jaar. De VNHSM telt per 31 december 2022 109 Jonge Compaaenen ten opzichte van in het vorige jaarverslag gecommuniceerde 92 per ultimo 2021.

Fellowshipskring

De begunstigers van de Fellowshipskring maken onderzoek naar de collectie mede mogelijk met hun bijdrage aan het fellowshipsprogramma. De Fellowshipskring telt per 21 december 2022 20 leden.

Collectiekring

De Collectiekring bestaat uit leden met een grote interesse voor de collectie van het Museum. De grootte van de kring is per saldo gelijk gebleven aan vorig jaar en telt per 31 december 2022 acht (8) leden.

Nautische kring

In 2022 is de Zeilkring omgedoopt tot de Nautische Kring met als doel om een groter publiek aan te spreken. Niet alleen zeilers en roeiers zijn welkom, iedereen die een passie heeft voor watersport is welkom om zich aan te sluiten. De Nautische Kring telt per 31 december 2022 acht (8) leden.



nieuws vanuit het museum

terugblik 2022

Op 25 januari 2022 opende het Museum weer zijn deuren na twee lastige jaren met beperkende coronamaatregelen en sluiting. Gelukkig is dat het hele jaar zo gebleven: 257.870 bezoekers vonden weer hun weg naar het Museum.

In 2022 is in het tentoonstellingsbeleid meer ruimte gemaakt voor collectie-wisselingen en kleinere presentaties, met als doel meer en frequenter objecten uit de collectie tentoon te stellen. Zo startte, tegelijkertijd met de opening van de Zeesluis IJmuiden, in het Museum een presentatie met objecten uit de eerste bouwperiode van het Noordzeekanaal. Hier werden unieke foto's, tekeningen en de door koning Willem III ondertekende oorkonde van de feestelijke opening op 1 november 1876 getoond. Vanaf mei was een kleine presentatie te zien over 200 jaar College Zeemanshoop, dat in 1822 werd opgericht door 18 koopvaardij-kapiteins met als belangrijkste doel het bieden van sociale zekerheid. Daarnaast ging het Museum door met het digitaliseren van de collectie om deze ook online

voor publiek en onderzoekers toegankelijk te maken. Door het aanstellen van een junior conservator wil het Museum, naast de bestaande fellowships, jong onderzoekstalent de mogelijkheid bieden zich verder te ontwikkelen.

Verschillende tijdelijke tentoonstellingen en diverse samenwerkingspartners hebben in 2022 bijgedragen aan het bereiken van een breder publiek. Op 1 juli opende *Decoding the Atlantic* waarin gereflecteerd werd op de Nederlandse maritieme relaties met het Atlantisch gebied. *Decoding the Atlantic* is de eerste in een serie testopstellingen die dient als opmaat voor de vaste tentoonstelling *Nederland en de Atlantische wereld*, welke in 2024 geopend zal worden. In oktober werd een semi- vaste opstelling opgeleverd voor de allerkleinsten: *Duiker Doris*, een avontuurlijke, maritieme museumbeleving voor kinderen van 2 jaar en ouder en hun families/begeleiders. De grote najaars-tentoonstelling *Mens op Zee* is een foto-tentoonstelling in samenwerking met de Dutch National Portrait Gallery en toont een brede waaier aan persoonlijke ver-

halen die schuilgaan achter de wereld op zee. Het buitengaats leven gaat hand in hand met vrijheid en transitie, maar ook met sociale structuren en hiërarchie aan boord. *Mens op Zee* raakt aan grotere thema's als gender, inclusie en migratie. Bij de tentoonstelling is een atelierruimte ingericht rond het oral history project *Zee van Ruimte* over queer cultuur op zee.

Het museum organiseerde twee grote nieuwe buitenevenementen: in samenwerking met het Watersportverbond werd voor het eerst Dutch Waterweek georganiseerd, en in samenwerking met de Havenbedrijven de eerste Amsterdamse Havendagen. Het museum profileert zich steeds meer als netwerkorganisatie met als hoogtepunt de toekenning van de VriendenLoterij Museumprijs. Met deze prijs gaat het Museum een meerjarig publieksprogramma ontwikkelen waarmee het onder de noemer 'beste buur' voor steeds meer mensen een thuishaven kan zijn.

voortuitblik 2023

Voor de realisatie van de doelstellingen op kennis en onderzoek ligt in 2023 de focus op uitbreiding van het Fellowships-programma en het verder digitaliseren van de collectie. Het fellowshipsprogramma bestaat momenteel uit drie Warnsink Fellowships en het streven is om later dit jaar een internationaal Van de Velde Fellowship in te stellen.

Het museum heeft zich tot doel gesteld de collectie in een actueel daglicht te plaatsen, o.a. door samen te werken met hedendaagse kunstenaars. Een voorbeeld daarvan is de grote aquarel van Hans Op de Beeck die in het voorjaar wordt getoond.

In het najaar zal *Food for thought* worden geopend. Met deze tentoonstelling neemt documentairemaker en fotograaf Kadir van Lohuizen de bezoeker mee in een visueel onderzoek over de rol van Nederland in het wereldwijde voedselsysteem.

Michael Huijser,
directeur Het Scheepvaartmuseum





Financieel verslag 2022

(bedragen tussen haakjes hebben betrekking op de overeenkomstige posten in 2021)

resultaat samenvattend

Het jaar 2022 resulteerde in financieel opzicht in een negatief resultaat van - € 1.414.204 (€ 669.454). Belangrijkste factoren die het resultaat verklaren waren:

- (I) Aankopen en restauratiekosten ter hoogte van € 329.860 (€ 44.762);
- (II) Een beleggingsresultaat ter hoogte van +/- € 1.012.094 (€ 775.750) exclusief bankkosten;
- (III) Contributies ter hoogte van € 62.665 (€ 68.386);
- (IV) Een stijging van wervingskosten, beleggingskosten en overige kosten tot € 99.619 (€ 92.783)

staat van baten en lasten

baten

contributies en bijdragen

De contributie ontvangsten en bijzondere bijdragen van leden daalden tot € 62.665 ten opzichte van het vorig jaar (€ 68.386). Het aantal leden daalde van 879 naar 860 (inclusief HCF leden).

De wijze van leden- en fondsenwerving, communicatie en publiciteit op basis van de overeenkomst ondertekend in 2019 tussen het Scheepvaartmuseum en de Vereniging (en HCF) vindt plaats in goede samenwerking en onderlinge afstemming.

erfenissen

In 2022 zijn geen nalatenschappen ontvangen.

bijdragen Jaarboek

De bijdrage aan het Jaarboek had nog betrekking op 2021 met een totaal van € 1.050 (€ 6.623). Gedurende 2022 is er geen jaarboek verschenen. Daardoor zijn de gebruikelijke bijdragen van leden en fondsen achterwege gebleven.

Het Compagnie Fonds (HCF)

Het aandeel van de Vereniging in de opbrengst van de participaties van Het Compagnie Fonds, waarvan de Vereniging indertijd een der oprichters was, resulteerde afgelopen jaar in € 6.300 (€ 8.640).

beleggingsopbrengsten

Het totale beleggingsresultaat kwam met - € 1.012.094 na een winst van € 775.750 in 2021. Het afgelopen beleggingsjaar bleek voor aandelen en obligaties een negatief rendement op te leveren van in totaal -/-15% (over 2021: 12,9%). In het kader van het vermogensbeheer, ondergebracht bij InsingerGilissen Bankiers, vond de afgelopen jaren een verschuiving plaats naar een duurzame aandelenportefeuille.

De door InsingerGilissen berekende fee (ofwel bankkosten) voor het vermogensbeheer bedroeg € 36.815 (€ 36.462). Deze fee bedraagt 0,5% per jaar exclusief BTW gerelateerd aan de omvang van het belegde vermogen excl. liquide middelen. Het beheer van de portefeuille vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het Bestuur, in samenspraak met en onder controle van de Beleggingscommissie die bestaat uit een Commissaris, een Bestuurslid (de Penningmeester), plus vier leden van de Vereniging.

lasten

bestedingen aan de doelstellingen

• collectieaankopen

De Vereniging deed aankopen ter hoogte van € 329.860 (€ 44.762) (inclusief restauratiekosten). Restauratiekosten ter hoogte van € 27.203 (€ 26.789) waarvan de eenmalige bijdrage voor de Brunings € 16.000 bedroeg.

• kennisdoelstellingen

De bijdrage aan de Stichting Fellowships bedroeg € 15.573 (€ 16.878) waarvan € 12.500 als vaste jaarlijkse bijdrage.

Het Fellowship Programma is een van de manieren waarop de Vereniging haar tweede doelstelling verwezenlijkt. De collectie is het belangrijkste onderwerp van studie doch men richt zich ook op de

maritieme geschiedenis en ontwikkelingen in het algemeen. De studies en publicaties verbinden het Museum met een netwerk van wetenschappelijke onderzoekers en instellingen in binnen- en buitenland en leveren een bijdrage aan het publieksprogramma van het Museum.

De Stichting Fellowships heeft de Vereniging gevraagd haar voor de periode 2020-2024 te ondersteunen middels schenkingen voor de Crone en Warnsinck Fellowships, met een vast bedrag van € 12.500 per jaar. Het bestuur heeft hier positief op gereageerd en wil de aanvraag ondersteunen zolang de kwaliteit en presentatie van het onderzoek door de Fellows is verzekerd. De Stichting Fellowships zal zelf actief fondsen blijven werven voor financiering van haar doelstellingen. Het bestuur ziet geen noodzaak om voor deze voorwaardelijke toezegging een aparte reserve te vormen.

Met de Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis is de overeenkomst verlopen. De Vereniging heeft tien jaar lang bijgedragen aan de financiering van de leerstoel zeegeschiedenis in Leiden, die diergde te worden opgeheven. Dat initiatief, waaraan ook de maritieme fondsen deelnamen, was verrassend succesvol: de financiering is overgenomen door de faculteit en het voortbestaan van de leerstoel lijkt gegarandeerd. In 2022 heeft de Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis geen beroep gedaan op een bijdrage omdat we nog in gesprek zijn over de criteria van toekomstige aanvragen. Vanuit het bestuur van VNHSM is aangegeven dat we geen meerjarige overeenkomst aangaan, dat we de bestemming van onze bijdrage graag dicht bij huis houden en derhalve het liefst bestemmen voor de bestudering van de collectie van het Scheepvaartmuseum.

verdere lasten

De bijdrage aan het museum voor de werkzaamheden voor leden en activiteiten zijn verhoogd van € 32.150 naar € 39.597. Met deze bijdrage kon tijdelijk een assistent development aangetrokken worden. De kosten van het blad **Zeemagazijn** bedroeg € 12.554 (€ 15.343). Het **Jaarboek** is in 2022 niet uitgegeven en dus zijn er geen kosten gemaakt. In 2021 waren de



kosten voor het Jaarboek € 13.739. De **kosten voor Beheer en financiële administratie** zijn iets gestegen tot € 22.905 (€ 21.784) door verhoogde accountantskosten en representatiekosten.

balans en financieel beleid ten aanzien van vermogen, reserves en bestemmingsfondsen

De Reserves en Bestemmingsfondsen daalden in overeenstemming met het negatieve resultaat tot € 5.288.739 (€ 6.706.752).

reserves

De Vereniging kent, de volgende reserves en fondsen: Continuïteitsreserve, Bestemmingsreserves en Bestemmingsfondsen.

continuïteitsreserve

De reserve bedraagt per einde boekjaar € 65.000 (€ 65.000). Deze reserve is

gevormd met als doel de dekking van risico's op korte termijn en voorts om te kunnen voldoen aan de daarbij behorende verplichtingen, zoals de leden- en financiële administratie, de bankkosten en de bijdrage ten behoeve van kennis over de collectie. Het bestuur acht de huidige omvang toereikend.

bestemmingsreserve Doelen

Deze "algemene" reserve daalde per einde boekjaar tot € 3.695.775 (€ 5.209.980). Deze reserve is gevormd om uit het beleggen van de betreffende gelden een zo continue mogelijke inkomstenstroom te verkrijgen, die naast de contributie opbrengsten en andere bijdragen en schenkingen, aangewend wordt voor aankopen ten behoeve van collectievorming, alsmede het verbreiden van kennis over de collectie en maritieme kennis in het algemeen.

Het doel is om de Algemene reserve te doen groeien met tenminste de inflatie zodat uit het beleggingsresultaat stelselmatige aanvulling van de Bestemmingsreserve aankopen plaatsvindt om aankopen te financieren. Verder blijven schenkingen, legaten en erfenissen essentieel voor uitbreiding van de Collectie en daarmee de kwaliteit van het museum.

bestemmingsreserve Aankopen

Deze reserve Aankopen moet de mogelijkheid bieden om aankopen te doen die het daarvoor begrote gemiddeld jaarlijkse gereserveerde bedrag te boven gaan. Grotere aankopen worden hiermee mogelijk gemaakt. Het bestuur streeft naar een reserve in omvang tussen de € 200.000 en € 500.000 naast het gevormde Balfort-Roggeveen fonds. Zeer grote aankopen kunnen en moeten doorgaans plaatsvinden met de 'ad hoc' ondersteuning van een aantal grote vermogensfondsen. De kleinere en middelgrote aankopen (tot enkele € 100.000-den) worden in de praktijk grotendeels of geheel door de Vereeniging, al of niet samen met door het Museum gealloceerde verkregen gelden, gefinancierd.

De reserve bedraagt per einde boekjaar € 300.000. Het jaar hiervoor was de reserve € 200.000.

bestemmingsfondsen

Het totaal van de bestemmingsfondsen bedraagt per einde boekjaar €1.227.964 (€ 1.231.772). Deze fondsen zijn rechtstreeks verkregen uit schenkingen en nalatenschappen met als doel om gedurende een langere periode een bijdrage te leveren aan algemene en specifieke doelstellingen of projecten van de Vereeniging. Een nadere toelichting op de bestemmingsfondsen wordt gegeven bij de "Toelichting op de balans" in de jaarrekening.

beleggingsbeleid

Toename van belegbaar vermogen blijft gewenst bij handhaven van het beleggingsbeleid om, tegen de achtergrond van de huidige lage renteniveaus, een stabiele stroom van rente en dividendinkomsten te verzekeren bij continue stijgende prijzen van objecten voor de collectie.

uitgangspunten

- Het gekozen risicoprofiel is "gebalanceerd", met een beleggingshorizon van 10 jaar. De belangrijkste indicator is het deel wat gemiddeld in aandelenfondsen/zakelijke waarden mag worden belegd, zijnde 50% van beleggingen en belegbare liquiditeiten, plus of minus circa 10% met het oog op marktontwikkelingen. De rest is belegd in rentedragende waarden en liquiditeiten.
- De beleggingsportefeuille is in de loop van 2018 omgezet naar een duurzame portefeuille.

Aangezien koersresultaten niet worden begroot vindt men dit opbrengstpercentage niet direct terug in de begroting.

- De obligatieportefeuille staat al enkele jaren sterk onder druk vanwege lage rentestanden door het beleid van de ECB. De investeringen in aandelenfondsen zijn bedoeld om het vermogen tenminste in waarde vast te houden zonder te streven naar "out performance". De beleggingsinkomsten zijn daarom sterk afhankelijk geworden van rendement op de zakelijke waarden, die echter volatiel zijn.
- De aandelenfondsen zijn sterk gespreid om het risico enigszins te beperken.
- Er wordt niet geïnvesteerd in gestructureerde producten, hedge funds en commodity's.

- Er wordt naar normaalgesproken gestreefd om een bedrag tussen de € 200.000-500.000 liquide te hebben om snel te kunnen reageren als er zich een interessante mogelijkheid voor een aankoop voordoet.
- Vanuit governance oogpunt is in 2016 besloten het vermogen in beheer te geven aan InsingerGilissen Bankiers.
- Voor het volgen van- en adviseren in het beleggingsbeleid bestaat een Beleggingscommissie. Deze is samengesteld uit één commissaris, de penningmeester van het bestuur en vier leden van de Vereeniging. Deze commissie overlegt drie of vier maal per jaar en meestal in aanwezigheid van de betrokken vermogensbank.

gebeurtenissen sinds balansdatum

Geen.

begroting 2023

Voor 2023 worden de contributie en nalatenschappen gezet op een bedrag van € 292.000. Daarvan zijn de contributies begroot op € 65.000 en daarnaast is een nalatenschap toegezegd ten bedrage van € 227.575 van wijlen mevrouw M.J. Gooszen. Ten aanzien van het beleggingsresultaat worden alleen het dividend en de rente begroot en dit wordt in lijn met 2022 op € 80.000 geschat. De baten van Het Compagnie Fonds wordt iets hoger gesteld dan het niveau van 2022 op € 7.000. Begin 2023 zijn er reeds aankopen gedaan ten bedrage van ca € 100.000 en begroten we daar bovenop nog € 40.000. De lasten voor Kennis collectie bestaat uit de bijdrage aan de Stichting Fellowships, de Stichting Maritieme Leerstoel, de bijdrage voor de junior conservator en voor het Jaarboek. De overige kosten zijn in lijn met afgelopen jaar waarbij de kosten van beleggingen iets lager worden ingeschat vanwege de kleinere omvang van de beleggingsportefeuille. Het eindresultaat wordt begroot op een positief resultaat van € 92.000.

risico's en onzekerheden

De Vereeniging en haar eigendommen lopen in principe risico's ten aanzien van -juiste- aankopen, diefstal, schade, kwijtraken e.d. van objecten van de collectie, aansprakelijkheid in het maatschappelijk verkeer, financiële

marktrisico's met betrekking tot de belegging van het vermogen, fouten en fraude met betrekking tot het administratieve beheer en administratie, het zich houden door partijen aan de van overeenkomsten met de Staat de Nederlanden en Het Scheepvaartmuseum.

Het bestuur is van mening dat dergelijke risico's voldoende worden onderkend, beheerst en voor zover mogelijk en nuttig op voldoende wijze worden gemitigeerd bijvoorbeeld door de beschikbaarheid en inschakeling van deskundigen, afspraken met het museum, beleid en maatregelen van en door het Museum, procedures, controles, en/of verzekeringen. De Vereeniging wordt uiteraard geconfronteerd met onzekerheden ten aanzien van de toekomstige positie van de ontwikkeling van het ledenaantal en baten, de ontwikkeling van het museum, vermogensopbrengsten, ontwikkelingen op de markt voor museale objecten etc.

De openstelling van het naburige "Marine terrein" is uitgesteld. Met betrekking tot de veiligheid van het Collectie-depot "Het Behouden Huis", dat zich op de belendende terreinen bevindt, is dit goed nieuws.

toekomstig beleid

Zoals eerder vermeld, het marketingbeleid van Scheepvaartmuseum en Vereeniging, leden en fondsenwerving en samenwerking met het Compagnie Fonds blijft onze aandacht houden.

tot slot

De VNHSM is al degenen die aan haar hebben geschonken of hebben bijgedragen, particulieren, alle leden van de VNHSM, waaronder mede diegenen die deel uitmaken van de Fellowshipskring, de Nautische Kring, de Collectiekring, de Jonge Compagnen en daarnaast Het Compagnie Fonds en alle andere fondsen en sponsors, zeer erkentelijk. Na een stille coronatijd is dit jaar weer gevuld geweest met mooie activiteiten die in nauwe samenwerking met het Museum en de medewerkers tot stand zijn gekomen. Uiteraard hopen we elkaar in het komende jaar weer zo veel mogelijk te ontmoeten in het Museum. Wij kijken daar naar uit.

*Het Bestuur
Amsterdam, 18 april 2023*



jaarrekening 2022

balans per 31 december 2022

<i>na resultaatbestemming</i>	euro	euro
	31 december 2022	31 december 2021
activa		
materiële vaste activa		
vorderingen en overlopende activa	29.337	10.871
effecten	5.207.359	6.745.901
liquide middelen	404.638	34.004
totaal	5.641.334	6.790.776
passiva		
reserves en fondsen		
reserves		
• continuïteitsreserve	65.000	65.000
• algemene Reserve	3.695.775	5.209.980
• bestemmingsreserve Aankopen	300.000	200.000
	4.060.775	5.474.980
bestemmingsfondsen		
. Warnsinck Fonds	24.264	28.072
. Balfoort-Roggeveen Fonds	1.203.700	1.203.700
	1.227.964	1.231.772
	5.288.739	6.706.752
kortlopende schulden	352.595	84.024
totaal	5.641.334	6.790.776

staat van baten en lasten over 2022

	euro	euro	euro	euro
	begroting 2023	werkelijk 2022	begroting 2022	werkelijk 2021
baten				
baten leden & nalatenschappen	292.000	62.665	90.000	68.386
baten aankopen	0	0	0	0
rentebaten en baten uit beleggingen	80.000	0	40.000	775.750
baten bijdragen Jaarboek	6.000	1.050	7.500	6.623
overige baten (HCF)	7.000	6.300	10.000	8.640
som der baten	385.000	70.015	147.500	859.400
lasten				
bestedingen				
verwerving collectie	140.000	329.860	40.000	44.762
verwerving Warnsinck collectie	0	0	0	0
Rentelasten en lasten uit beleggingen	0	1.012.094	0	0
kennis collectie	40.000	19.740	20.000	30.617
	180.000	1.361.695	60.000	75.379
wervingskosten baten				
kosten leden & nalatenschappen	50.000	52.554	30.000	48.120
kosten van beleggingen	30.000	36.815	34.000	36.462
overige kosten + onvoorzien	10.000	10.250	4.500	8.200
	90.000	99.619	68.500	92.783
beheer en administratie				
kosten beheer + financiële administratie	23.000	22.905	19.000	21.784
som der lasten	293.000	1.484.219	147.500	189.946
som van baten en lasten	92.000	-1.414.204	0	669.454
resultaatbestemming				
toevoeging/onttrekking aan :				
continuïteitsreserve		0		0
algemene reserve		-1.514.204		569.454
bestemmingsreserve aankopen		100.000		100.000
Warnsinck Fonds		0		0
A.J. Eschauzier Fonds		0		0
H.P.A. Eberwein Fonds		0		0
Balffoort-Roggeveen Fonds		0		0
totaal		-1.414.204		669.454



